SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1710

av Mikael Oscarsson (KD)

Åtgärder mot surrogatmödraskap

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ställa sig bakom kravet på ett internationellt moratorium mot surrogatmödraskap och verka för ett globalt avskaffande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att varken kommersiellt eller altruistiskt surrogatmödraskap ska tillåtas i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att surrogatbyråer ska förbjudas att verka och marknadsföra sina tjänster i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur det kan bli straffbart för svenska medborgare att ingå surrogatavtal utomlands, efter italiensk modell, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barn som redan har fötts genom surrogatarrangemang alltid ska ha ett rättssäkert skydd och rätt att känna till sitt ursprung och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Ett barn är ingen vara. En kvinnas kropp är ingen tjänst. Och längtan efter barn, hur stark den än är, ger ingen rätt till en annan människa. Under 2026 har allt fler länder

börjat säga det högt – i FN, i Haag och i sin egen lagstiftning. Sverige står fortfarande still.

Den 22 juni 2026 presenterade Italien, Chile, Kamerun och Heliga stolen en gemensam deklaration vid FN:s råd för mänskliga rättigheter i Genève. Kravet var ett internationellt moratorium mot surrogatmödraskap, som ett steg mot ett globalt avskaffande. Italiens familjeminister Eugenia Roccella kallade deklarationen ett gemensamt politiskt åtagande.

FN:s specialrapportör om våld mot kvinnor och flickor, Reem Alsalem, gick ännu längre redan hösten 2025. I en rapport till FN:s generalförsamling uppmanade hon världens stater att ta steg mot att avskaffa surrogatmödraskap i alla dess former – betalt som obetalt, inhemskt som internationellt. I Genève beskrev hon surrogatmödraskap som ett system som gör kvinnor och barn till handelsvaror.

I mars 2026 lade Haagkonferensen ned sitt arbete med internationella regler för att erkänna föräldraskap efter surrogatarrangemang. Arbetet hade pågått i omkring femton år. Medlemsländerna var för oeniga för att komma vidare.

I juli 2026 förbjöd Kazakstan kommersiellt surrogatmödraskap för utlänningar, efter att en statlig granskning avslöjat exploatering av kvinnor och barn och olagliga donatornätverk. Kazakstan följer därmed länder som Indien, Nepal, Thailand och Kambodja. Slovakien skrev 2025 in ett förbud i sin grundlag. Italien har gjort det straffbart att anlita en surrogatmamma även utomlands. Tyskland och Spanien har strikta förbud, och Europaparlamentet har i en resolution fördömt surrogatmödraskap.

Nu kan Colombia stå på tur. Landet har blivit ett av världens största resmål för surrogatarrangemang, även för par från Sverige. I början av september 2026 lade politiker från flera colombianska partier fram ett lagförslag som förbjuder ”reproduktivt utnyttjande genom surrogatmödraskap”. Att främja, finansiera och förmedla surrogatarrangemang skulle bli straffbart. Enligt lagförslaget riskerar kvinnor och barn att bli handelsvaror, och arrangemangen skapar framtida konflikter kring barns ursprung

och identitet. Mönstret är tydligt. Först kommer kunderna. Sedan skandalerna. Sist förbudet.

Surrogatmödraskap är i dag en global industri. Den omsatte över 22 miljarder dollar 2024 och väntas passera 200 miljarder dollar till 2034. Varje år föds uppskattningsvis 5 000–20 000 barn genom surrogatarrangemang.

Beställarna kommer från rika länder. Kvinnorna som bär barnen kommer från fattiga. I Colombia, där minst 45 kliniker erbjuder surrogatmödraskap utan någon särskild lag, motsvarar ersättningen ungefär tre gånger minimilönen. När SVT:s Uppdrag granskning besökte en surrogatbyrå i Georgien uppgav dess företrädare att 98–99 procent av surrogatmödrarna var arbetslösa.

Nyligen avslöjade Dagens Nyheter att anonyma unga kvinnor som donerar ägg till colombianska surrogatkliniker också säljer sina kroppar på den globala livesexmarknaden. Kunderna får se bilder på äggdonatorernas ansikten och kroppar och väljer efter utseende. Avslöjandet ska nu tas upp vid en utfrågning i det colombianska parlamentet.

Graviditeten är inte heller riskfri. FN:s specialrapportör pekar på fler kejsarsnitt, graviditetsdiabetes, högt blodtryck och havandeskapsförgiftning hos kvinnorna, och lägre födelsevikt hos barnen. I många avtal kan kvinnan dessutom bindas att genomgå fosterreduktion eller abort om beställarna kräver det. Kvinnans kropp blir föremål för ett kontrakt.

Ibland framförs altruistiskt surrogatmödraskap, utan betalning, som en mellanväg. Men erfarenheten från länder som tillåter det är entydig. I Storbritannien, där altruistiskt surrogatmödraskap är lagligt, åker ändå allt fler till länder med kommersiell verksamhet. Det är där kvinnorna finns.

Den altruistiska modellen löser alltså inte problemet. Den legitimerar det. Den kan dessutom skapa press inom familjer och nära relationer, där det är svårt att säga nej. Och barnet skiljs från kvinnan som burit det oavsett om pengar byter ägare eller inte.

I debatten om surrogatmödraskap talas det mycket om vuxnas längtan. Den längtan är verklig och ska mötas med respekt och stöd. Men det finns en part som aldrig får skriva under avtalet: barnet.

Barnkonventionen, som är svensk lag sedan 2020, ger barnet rätt att så långt det är möjligt få veta vilka dess föräldrar är. Den ålägger också staten att förhindra handel med barn. Sverige har dessutom anslutit sig till konventionens tilläggsprotokoll om försäljning av barn.

I ett kommersiellt surrogatavtal beställs ett barn och betalas vid överlämnandet. Nigel Cantwell, grundare av barnrättsorganisationen Defence for Children International, säger det rakt ut: det faller under definitionen av försäljning.

Ofta finns flera kvinnor inblandade: en anonym äggdonator, en kvinna som bär barnet och de föräldrar som sedan tar hand om det. Barnet kan alltså ha tre mödrar – och känna ingen av dem. Vuxnas önskan om barn är en längtan. Barnets rätt till sitt ursprung är en rättighet. När de står mot varandra måste rättigheten väga tyngst.

I svensk hälso- och sjukvård är surrogatmödraskap inte tillåtet. Det är bra. Men det räcker inte. Det är nämligen fullt lagligt för svenskar att åka utomlands och ingå ett surrogatavtal. Det finns ingen särskild lagstiftning om surrogatmödraskap och ingen myndighet med tillsyn över frågan. Surrogatbyråer kan fritt marknadsföra sina tjänster mot svenska par.

Det vi inte accepterar i svensk vård accepterar vi alltså så länge det sker i Georgien eller Colombia. Exploateringen blir inte mindre för att den sker långt bort. Den blir bara lättare att blunda för.

När en statlig utredning 2021 föreslog nya regler för barn som fötts genom surrogat utomlands valde regeringen att avvakta det internationella arbetet i Haagkonferensen. Det arbetet har nu lagts ned. Sverige har inte längre något skäl att vänta.

Ett förbud får aldrig drabba de barn som redan har fötts genom surrogat. De har inte valt sitt ursprung och ska aldrig behöva betala för vuxnas beslut. De ska ha ett rättssäkert skydd, en trygg familjerättslig ställning och rätt att få veta varifrån de kommer. Men att skydda barnen som redan finns är något annat än att fortsätta tillåta att nya barn beställs.

Sverige brukar gärna gå före i frågor om kvinnors rättigheter. Vi var först i världen med att kriminalisera köp av sexuella tjänster, med budskapet att en kvinnas kropp inte är till salu. Samma princip gäller här.

Sverige bör därför ställa sig bakom kravet på ett internationellt moratorium, förbjuda surrogatbyråer att verka i Sverige och utreda hur det kan bli straffbart att ingå surrogatavtal utomlands.

Längtan efter barn är en av de starkaste mänskliga känslor som finns. Den förtjänar respekt och stöd – genom adoption, fertilitetsvård och medmänsklighet. Men den kan aldrig ge någon rätt till en annan kvinnas kropp, eller till ett barn som vara.

Världen har börjat vakna. Nu måste Sverige vakna också.

Mikael Oscarsson (KD)